

Verkstadsskola för Antikvarisk restaurering

Jacqueline Cederström

För restaureringen av byggnader m m i Gamla Havanna behövs hantverkare som kan de gamla teknikerna och de har blivit allt färre med tiden. Så för att kunna fortsätta upprustningen av Gamla Havanna på bästa antikvariska sätt grundade Stadsantikvariekontoret OHC 1992 en verkstadsskola, *Escuela Taller*, för att utbilda ungdomar i de traditionella teknikerna, Escuela Taller Initiativet ingick också i en landsomfattande plan för att i den ekonomiska krisen i början på 90-talet fånga upp och engagera ungdomar som varken studerade eller arbetade, till att börja med inom Gamla Havanna. När skolan startade var det de gamla yrkesmännen som stod för utbildningen. Nu är många av lärarna före detta elever förutom ingenjörer och arkitekter. Detta berättade skolans rektor Eduardo Gonzalez för oss under ett besök i december.

Undervisningen startade i en av de gamla byggnaderna i Gamla Havanna men fick efter ett tag flytta till en större

Verstadsskolan annonserar: "Ombyggnad pågår."
Foto Jacqueline Cederström

lokal och finns nu på tre adresser centralt i gamla stan.

Skolan är öppen för ungdomar mellan 17 och 25 år som har gått ut nioårig grundskola. Utbildningen har 14 linjer och utbildar bl. a. rörmokare, elektriker, möbelsnickare, byggnadssnickare, murare, målare, muralmålare, glasmästare, specialister på gips, smide,

Noggrannt lödningsarbete för glasmosaikerna i de för Havanna typiska "mediopuntos" - de halvcirkelformade glasfönstren.
Foto Achmed Radwan

6 Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För kopia av denna licens besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>. Det har publicerats i www.globalarkivet.se

Tidskriften Kuba 1/2013

lödning, trädgårdsanläggning osv. Hittills har nästan 1 000 hantverkare utbildats vid skolan och alla har sedan fått arbete i huvudstaden, på övriga Kuba eller utomlands.

Med erfarenheterna från Gamla Havanna har liknade skolor inrättats i Santiago de Cuba 2002, Trinidad 1998, Camaguey 1997 och Cienfuegos 2008. Skolorna samarbetar och utbyter erfarenheter, kunskap och idéer.

Många söker, en tredjedel antas

Inför varje årskursstart går information om ansökningsmöjligheter ut i lokalradio och tv - Gamla Havanna har sina egna kanaler - och tidningar. Det kommer in många fler ansökningar än vad skolan kan ta hand om. Av omkring 600 sökande antas 250-300. Urvalet sker genom intagningsprov i allmänkunskap för att bedöma kunskapsnivån och sedan praktiska tester för att bedöma vilket hantverk de har bästa förutsättningar och intresse för. Skolan vill vara säker på elevernas möjligheter, förmåga och inställning, de har inte råd att "satsa på fel häst". Alla som antas garanteras arbete efter avslutade studier. Då ansökningarna är så många och behovet av arbetskraft är stort planerar OHC nu två nya skolor.

Utbildningen tar 2 år

Första terminen är den tunga, med teori och de första praktiska försöken i arbetet. De utvärderas kontinuerligt för att säkerställa att eleverna hamnat inom rätt område.

Redan från andra terminen arbetar de som lärlingar i verkstäderna och under andra året kommer de att arbeta med verkliga restaureringsprojekt. All praktik är arbete i verkliga jobb.

Eleverna får betalt under skoltiden men inte full lön – ett rimligt förhållande mellan arbete och lärande eftersträvas. De får arbetskläder men betalar för skolfrukost och lunch. Skoldagen pågår mellan 8 och 16 men nyligen startade en tidig morgonkurs mellan 6 och 9 för dem som vill förkovra sig i respektive specialitet. Just nu deltar 150 elever i sådan vidareutbildning. Efter de två åren i verkstadsskolan fortsätter många att studera språk, eller genomgår gymnasiekomplettering eller annan vidareutbildning.

Tre skolor i en, utbildningen sker på tre ställen:

Utbildningen startar där skolan har sitt säte med kansli och teoretiska klassrum och där bedrivs även utbildning i muralmålning, järn- och bronsarbete samt möbelsnickeri. Tre kvarter bort ligger en filial där de arbetar med byggnadssnickeri, fönster och dörrar och glasarbeten. Ytterligare en filial arbetar med metaller, sten och gips.

Alla får jobb

Alla erbjuds jobb inom OHC:s byggnads- eller inredningsverksamhet ett par månader före examen. Men inget hindrar dem att söka och ta andra jobb. Oavsett vad de väljer är det viktigt och värdefullt att eleverna blir välutbildade, får en grund att stå på och redskap att "hitta sin väg" i samhället som goda medborgare. Omkring 70 procent av dem som tagit examen på skolan arbetar fortfarande kvar inom OHCoch av dem arbetar 75 procent inom sin specialitet. De andra arbetar på andra håll i Havanna eller andra städer på Kuba eller utomlands.

Lager för lager avtäckts den ursprungliga fasadmålningen.
Foto Jacqueline Cederström

Skolledningen försöker hålla kontakt med alla och nu när de blivit så många har de en facebookgrupp.

Färdiga arbeten

Hittills har eleverna deltagit i restaureringen av ungefär 100 byggnader under de 20 år skolan funnits, varv 16 byggnader i stor sett på egen hand. Bland projekten kan nämnas San Francisco-klostrets fasad, Gamla Havannas universitet, före detta spanska guvernörspalatset, nuvarande stadsmuseum, Plaza de Armas, kupolen på Columbuskyrkogården, både den grekiska och den ryska ortodoxa kyrkan. Och flera bostadshus.

Pågående arbeten

Just nu arbetar några elever med ett gammalt hus med mycket typisk spansk-morisk arkitektur. De tar bl a fram gamla väggmålningar, som målats över med flera lager. De tar fram tunna lager för lager med skalpell. De använder den färg och mönster som träder fram, låter den vara - "lämnar vittnesbördet orört" -, återställer det alltså inte så som det ursprungligen var. Det kommer att ta mellan 4 och 6 år att få huset i skick och tanken är att det skall bli ett referenscentrum för verkstadsskolan med bibliotek, mötesrum, och klassrum för olika specialiteter.